

# KOMPENDIUM WIEDZY

## dotyczące seminarium pt. „Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”

**Warszawa, 20.10.2023 r.**

Seminarium jest finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

Kompendium wiedzy dotyczące seminarium pt. „Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej” zostało opracowane przez p. Beatę Rataj.

#### Spis treści:

1. Rozszerzono zakres podmiotowy stosowania przepisów ustawy.
2. Posiedzenia Zespołów on line.
3. Wzmożenie kontroli przy dopuszczaniu osób do pracy z dziećmi przez pracodawcę.
4. Zmiany dotyczące wymogów kwalifikacyjnych kadry zatrudnionej w placówkach.
5. Wydłużenie czasu trwania pieczy zastępczej.
6. Nowy instrument- rejestr danych związanych z pieczą zastępczą.
7. Upowszechnianie możliwości szybszego pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze.
8. Termin ważności zaświadczenia kwalifikacyjnego oraz zaskarżalność braku wydania zaświadczenia - art. 45.
9. Monitorowanie stanu zdrowia oraz predyspozycji.
10. Zróżnicowanie wysokości wynagrodzenia.
11. Stała waloryzacja wynagrodzeń i świadczeń.
12. Doprecyzowanie kwestii gromadzenia i przeznaczenia świadczenia wychowawczego dla małoletnich umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
13. Zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i osób pracujących w placówkach i ośrodkach oraz mienia poprzez wprowadzenie monitoringu wizyjnego.
14. Opiekun usamodzielnienia - rozszerzenie katalogu osób, które mogą pełnić tę rolę.
15. Doprecyzowano obowiązek organu art. 140 ust. 1 - z urzędu wydaje się decyzję o zawieszeniu pomocy dla osób usamodzielnianych.
16. Wprowadzenie zasadniczych ograniczeń w tworzeniu nowych placówek.
17. Zmiany w zakresie długości okresu osobistej styczności w przypadku adopcji.
18. Zmiany w zakresie standaryzacji prowadzenia procedur przysposobienia przez ośrodki adopcyjne.
19. Zmiany wprowadzające obowiązek wydawania wstępnej oceny o kandydatach do przysposobienia dziecka oraz opinii kwalifikacyjnej pisemnie.
20. Zmiany w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym oraz postępowania cywilnego – kierowanie do pieczy, dostęp do danych z rejestru.

Seminarium jest finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

## SEMINARIUM „NOWELIZACJA USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ”

### 1. Rozszerzono zakres podmiotowy stosowania przepisów ustawy.

- W art. 5 w ust. 1 (do podmiotów, do których stosuje się ustawę) dodano pkt 6 odnoszący się do mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz członków ich rodzin, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b, d, e lub f Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej posiadających prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

### 2. Posiedzenia Zespołów on line.

Ułatwiono organizację i przebieg pracy zespołów poprzez dodanie regulacji w art. 7A. Posiedzenia zespołów, o których mowa w niniejszej ustawie oraz inne spotkania, w szczególności dotyczące kwalifikowania dziecka do przysposobienia, dokonywania wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz wydawania opinii kwalifikacyjnej o kandydacie do przysposobienia dziecka, mogą się odbywać z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość.

### 3. Wzmoczenie kontroli przy dopuszczaniu osób do pracy z dziećmi przez pracodawcę.

Wprowadzono zakaz pełnienia określonych funkcji w związku z figurowaniem w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem tzw. Ograniczonym m. in w pracy z dziećmi. Zgodnie z art. 7b wymienione zostały osoby, które podlegają sprawdzeniu w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Przepis jest konsekwencją wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 152). Ustawa ta określa szczególne środki ochrony przeciwdziałające zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym. Jednym z nich jest Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

- Celem rozwiązania wynikającego z art. 7b jest zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom objętym wsparciem jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
- Tryb weryfikacji w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym dotyczy wyłącznie informacji o fakcie niefigurowania lub figurowania w rejestrze (tak/nie), bez możliwości przetwarzania szczegółów w przypadku figurowania.

#### ***Kogo dotyczy weryfikacja zgodnie z art. 7b ust. 2 ?***

Rodziny wspierającej, kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodziny zastępczej, kandydata do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, rodziny pomocowej, kandydata do przysposobienia dziecka,

Seminarium jest finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

osoby podejmującej się wspierania działań wychowawczych, o której mowa w art. 96, kierownika, dyrektora, osoby zatrudnionej, osoby świadczącej usługi lub wolontariusza w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. W/w osoby nie mogą figurować w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Moim zdaniem dotyczy to również kierownika /dyrektora OPS, CUS, OIK oraz innych pracowników zatrudnionych w OPS wypełniających zadania z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz np. z ustawy o pomocy społecznej, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w szczególności asystenci rodziny i pracownicy socjalni oraz specjaliści, np. psychologowie, terapeuci - którzy wykonują nie tylko zadania związane ze wspieraniem rodziny. Wszystkie osoby, które mogą mieć kontakt z dzieckiem (również realizując tylko zadania w ramach przepisów innych, niż ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) powinny zostać zweryfikowane w rejestrze.

**Kto dokonuje weryfikacji?** – Pracodawca. Dla Dyrektora/Kierownika OPS pracodawcą jest W?B?P, a dla Dyrektora PCPR - Starosta

#### 4. Zmiany dotyczące wymogów kwalifikacyjnych kadry zatrudnionej w placówkach.

W art. 25 i art. 26 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzono zmiany w kwalifikacjach osób pracujących w placówce wsparcia dziennego na stanowisku kierownika, wychowawcy i opiekuna dziecięcego, umożliwiając zatrudnienie w tym charakterze również osób posiadających wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku oraz przygotowanie pedagogiczne uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela. Tym samym złagodzono dotychczasowe wymogi dotyczące wykształcenia osób pracujących w placówce wsparcia dziennego na wymienionych wyżej stanowiskach.

#### 5. Wydłużenie czasu trwania pieczy zastępczej z uwagi na:

##### 1) *kontynuację kształcenia na kursach przez osobę pełnoletnią.*

Wprowadzono zmiany do art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Polegają one na dopisaniu dodatkowego punktu wskazującego na możliwość pobierania nauki przez osobę pełnoletnią na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia. Dotychczas możliwość nauki w tej formie występowała tylko w przypadku osób legitymujących się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Taka forma pobierania nauki jest niezwykle istotna w zdobywaniu praktycznych umiejętności zawodowych, wzmacnia zatem szanse wychowanka na znalezienie pracy. Należy podkreślić, że w ustawie nie sprecyzowano

Seminarium jest finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

jaki czas mogą trwać kursy ani nie zostało wprowadzone żadne ograniczenie co do ilości kursów, w jakich uczy się osoba pełnoletnia, pod warunkiem, że ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia

**2) przejścia na warunkach określonych w ustawie do innych form pieczy.**

Ustawa reguluje kwestie rozwiązania lub likwidacji dotychczasowej formy pieczy zastępczej w kontekście art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dotychczas brak było takich regulacji. Wydaje się słusznym umożliwienie osobom, o których mowa w art. 37 ust. 2, w takich sytuacjach przejścia na warunkach określonych w tym przepisie do innych form pieczy. Zgodnie ze zmianami jest to możliwe za zgodą starosty i odpowiednio osób pełniących funkcję nowej rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka lub dyrektora nowej placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej.

**3) powrót pełnoletniego wychowanka do dotychczasowej formy pieczy zastępczej na warunkach określonych w ustawie.**

W myśl art. 37 ust. 3 u.w.r.s.p.z. w szczególnych sytuacjach życiowych, przewidziano ewentualną możliwość powrotu pełnoletniego wychowanka do dotychczasowej formy pieczy zastępczej, za zgodą starosty i osoby prowadzącej daną formę pieczy. W uzasadnieniu do nowelizacji ustawy wyjaśniono, że zdarza się, że młodzi ludzie zbyt pochopnie podejmują decyzję o próbie samodzielnego życia, a potem chcą wrócić do dotychczasowej formy pieczy zastępczej, ale niestety dotychczas nie było takiej możliwości. Obecnie powrót będzie możliwy jednokrotnie. Powrót pełnoletniego wychowanka do, co do zasady, dotychczasowej formy pieczy zastępczej nie jest ponownym umieszczeniem, a jedynie powrotem do istniejącego wcześniej uprawnienia przysługującego takiej osobie. Zgodnie ze stanowiskiem MRIPS ustawa nie przewiduje możliwości upoważnienia do wyrażenia zgody, o której mowa w art. 37 ustawy dla Dyrektora PCPR. Zatem co do zasady zgodę wyraża Starosta.

Intencją ustawodawcy przy wprowadzaniu tego rozwiązania było pozostawienie ww. podmiotom (w szczególności starostom) swobody na wyrażenie zgody i nadanie im w tym zakresie szerokiego spektrum niezależności. Nie można bowiem zapominać, iż podstawowym zadaniem powiatu jest zabezpieczenie odpowiedniej liczby miejsc w pieczy zastępczej dla małoletnich. Umożliwienie natomiast powrotu pełnoletniemu wychowankowi pieczy zastępczej do co do zasady, dotychczasowej formy pieczy zastępczej jest przewidziane dla szczególnych sytuacji życiowych tego wychowanka. Konsekwencją powrotu wychowanka do pieczy zastępczej będzie konieczność dokonania zmiany w jego indywidualnym programie usamodzielnienia oraz zawieszenie pomocy dla osób usamodzielnianych. Tym samym wprowadzono odpowiednie zmiany w treści art. 145 ust. 6 i dodano art. 152a w u.w.r.s.p.z.

Do rodziny zastępczej może powrócić pełnoletni wychowanek, który ją opuścił przed wejściem w życie nowelizacji.

## 6. Nowy instrument- rejestr danych związanych z pieczę zastępczą

– art. 38d , co zdecydowanie stanowi niezastąpione źródło informacji o sprawach związanych z pieczę zastępczą. Zapewni to transparentność, brak nadużyć i szybkość dostępności do informacji i podejmowania decyzji w sprawie dzieci.

### ***Kogo i co obejmuje rejestr ?***

- 1) wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, z podziałem na dzieci umieszczone lub przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz na osoby, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, i osoby opuszczające rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej i poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 2) wykaz osób posiadających pozytywną lub negatywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3) wykaz kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) wykaz rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe;
- 5) wykaz rodzinnych domów dziecka;
- 6) wykaz placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych;
- 7) wykaz osób usamodzielnianych.

### ***Kto jest zobowiązany do prowadzenia rejestru danych związanych z pieczę zastępczą –***

art. 38d – podmiot odpowiedzialny za daną formę opieki nad dzieckiem. Zatem rejestr jest prowadzony przez: starostę, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, marszałka województwa i wojewodę za pomocą zapewnionego przez ministra właściwego do spraw rodziny systemu teleinformatycznego umożliwiającego prowadzenie tego rejestru, przekazywanie do niego danych, usuwanie z niego danych oraz udostępnianie z niego danych.

### ***Jakie dane należy zamieszczać w rejestrze art. 38d ust. 3 u.w.r.s.p.z.***

Pod pojęciem rejestr dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej mieści się cały zestaw danych, w tym objętych szczególną ochroną, które mają służyć jednostkom

organizacyjnym wspierania rodziny i pieczy zastępczej, do lepszej organizacji pieczy zastępczej i zgodnego z dobrem dziecka poszukiwania wolnych miejsc w pieczy zastępczej na terenie Polski przez sąd rodzinny.

### **Kto ma dostęp do danych zawartych w rejestrze?**

Z uwagi na charakter danych, objęte są szczególną ochroną przed dostępem przez osoby nieupoważnione. Zabezpieczenia stosowane przez administratorów danych w celu ochrony danych osobowych polegać mają co najmniej na:

- 1) dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych wyłącznie osób posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych;
- 2) pisemnym zobowiązaniu osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich w tajemnicy.

## **7. Upowszechnianie możliwości szybszego pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze**, poprzez derejonizację i rozszerzenie właściwości miejscowej organów dokonujących wstępna kwalifikacja kandydatów. Celem tych przepisów jest zwiększenie konkurencyjności rodzin zastępczych oraz wprowadzenie elementu derejonizacji pieczy zastępczej - art. 43

Osoba zainteresowana byciem rodziny zastępczej może uzyskać wstępną kwalifikację u dowolnego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, jeżeli:

- 1) organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka nie przeprowadził,
- 2) w terminie miesiąca od złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1 tego przepisu, wstępnej kwalifikacji kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

*Zwracam uwagę, że w kpa termin miesiąca a termin 30 dni inaczej liczymy. Termin miesiąca liczymy w następujący sposób: od dnia 6.10.2023 r. upływa dnia 6.11.2023 r. W przypadku natomiast miesięcznego terminu od dnia 29.01.2023 r., to upłynął 28.02.2023 r. (stosownie do art. 57 § 3 K.p.a.).*

lub

- 1) organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wyraził zgodę na przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji danego kandydata przez innego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, lub
- 2) organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka negatywnie wstępnie zakwalifikował danego kandydata.

➤ **WAŻNE** – przepis przejściowy art. 24 ustawy nowelizującej

## 8. Termin ważności zaświadczenia kwalifikacyjnego oraz zaskarżalność braku wydania zaświadczenia - art. 45

- Na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, posiadającego świadectwo ukończenia szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ww. ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, który pozytywnie wstępnie zakwalifikował kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wydaje zaświadczenie kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42. Zaświadczenie to jest ważne 2 lata i stanowi podstawę wpisu do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1 pkt 3.
- W przypadku odmowy wydania zaświadczenia kwalifikacyjnego, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy i ewentualnym wskazaniem obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności,
  - których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo
  - postępowaniu przed sądami administracyjnymi.
- WAŻNE – przepis przejściowy art. 25 ustawy nowelizującej

## 9. Monitorowanie stanu zdrowia oraz predyspozycji osób, które mają sprawować pieczę nad dzieckiem poprzez obowiązkowe przedstawiania zaświadczenia o stanie zdrowia oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

- Kandydaci zakwalifikowani do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka są obowiązani do przedstawiania, co 2 lata, odpowiednio:
  - organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, który przeprowadził wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
  - staroście powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka,
  - staroście powiatu, który zawarł umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku, o którym mowa w art. 54 ust. 3a, albo
  - staroście, który organizuje rodzinny dom dziecka na terenie innego powiatu,
 zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej, oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionej przez psychologa.

Seminarium jest finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.



- 10. Zróżnicowanie wysokości wynagrodzenia rodziny zastępczej zawodowej i prowadzącego rodzinny dom dziecka – art. 85**
- 1) Rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje miesięczne wynagrodzenie nie niższe niż kwota 4100 zł.
  - 2) Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje miesięczne wynagrodzenie nie niższe niż 124% kwoty, o której mowa w ust. 1.
  - 3) Ustalając wysokość wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1 i 2, bierze się pod uwagę w szczególności kwalifikacje, szkolenia i oceny rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka.
  - 4) Wynagrodzenie za gotowość przyjęcia dziecka. W przypadku gdy rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka nie sprawuje opieki nad dzieckiem z powodu umieszczenia dziecka w jednostce, o której mowa w art. 87 ust. 2, albo opuszczenia rodziny zastępczej zawodowej lub rodzinnego domu dziecka przez ostatnie powierzone dziecko, osobę, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, lub osobę opuszczającą rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnia, o której mowa w art. 37 ust. 5 i 6, nad którymi była sprawowana piecza zastępcza, rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka za okres pozostawania w gotowości do czasu powrotu dziecka z jednostki, o której mowa w art. 87 ust. 2, lub przyjęcia kolejnego dziecka otrzymują wynagrodzenie w wysokości 80% dotychczas otrzymywanego wynagrodzenia.
  - 5) Dodatek do wynagrodzenia dla rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, w której przebywa przez okres dłuższy niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż 3 dzieci lub co najmniej jedno dziecko, o którym mowa w art. 81, w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia.
  - 6) Wynagrodzenie miesięczne dla rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzącej rodzinny dom dziecka za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej przysługuje w wysokości nie niższej niż 20% otrzymywanego miesięcznie wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
  - 7) Wynagrodzenie miesięczne dla rodziny zastępczej niezawodowej oraz małżonków lub osób, o których mowa w art. 74 ust. 1 pkt 2, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej przysługuje w wysokości nie niższej niż 20% kwoty, o której mowa w ust. 1.
  - 8) Wynagrodzenia za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej, o których mowa w ust. 6 i 7, przysługują w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka w danym miesiącu kalendarzowym.
- 11. Stała waloryzacja wynagrodzeń i świadczeń** - ma zapewnić rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka realny wzrost wysokości wynagrodzeń adekwatnego do zmieniających się realiów związanych ze zmianami poziomu wartości pieniądza.

Seminarium jest finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

- Kwoty, o których mowa w art. 54, art. 62, art. 75, art. 80 ust. 1 i art. 81, podlegają waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanym przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, *od dnia 1 czerwca roku kalendarzowego następującego po roku kalendarzowym, w którym wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie od roku kalendarzowego, w którym była przeprowadzona ostatnio waloryzacja, przekroczył 105%.*
- Wysokość kwot, o których mowa w ust. 2, jest ogłaszana w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w drodze obwieszczenia, przez ministra właściwego do spraw rodziny, w terminie do końca marca roku kalendarzowego, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.
- WAŻNE – przepis przejściowy ustawy nowelizującej art. 28

#### **Termin przyznania świadczeń i dodatków – art. 87**

Świadczenia i dodatki, o których mowa w art. 80 ust. 1 i art. 81, przyznaje się od dnia:

- 1) faktycznego umieszczenia dziecka odpowiednio w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu
- 2) dziecka do dnia faktycznego opuszczenia przez dziecko lub osobę, o której mowa w art. 37 ust. 2 i 3, rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka;
- 3) od którego osoba, o której mowa w art. 37 ust. 4-6, przebywa odpowiednio w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, nie wcześniej jednak niż od dnia wyrażenia przez starostę oraz odpowiednio rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka zgód, o których mowa odpowiednio w art. 37 ust. 4-6.

#### **12. Doprecyzowanie kwestii gromadzenia i przeznaczenia świadczenia wychowawczego dla małoletnich umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.**

Świadczenie wychowawcze jest z zasady świadczeniem, które ma zaspakajać bieżące potrzeby dziecka, w tym edukacyjne, rozwojowe, kulturalne, społeczne. Środki finansowe ze świadczenia wychowawczego przyznanego na dzieci przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej mogą być również gromadzone jako oszczędności jeśli dyrektor placówki uzna, że jest taka potrzeba z uwagi na dobro dziecka.

W przypadku powrotu dziecka do rodziny biologicznej na mocy orzeczenia sądu, w postanowieniu tym sąd obowiązany będzie także do rozstrzygnięcia o sposobie dysponowania środkami finansowymi pochodzącymi ze świadczenia wychowawczego zgromadzonymi jako oszczędności

#### **13. Zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i osób pracujących w placówkach i ośrodkach oraz mienia poprzez wprowadzenie monitoringu wizyjnego.**

W art. 121b ust. 3 został wprowadzony wyraźny zakaz stosowania monitoringu jako środka nadzoru nad jakością wykonywania pracy przez osoby zatrudnione w podmiotach instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj. przede wszystkim jakością działalności dydaktycznej i wychowawczej.

Seminarium jest finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

***Kiedy i gdzie można wprowadzić monitoring?***

Jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa dzieci lub osób zatrudnionych lub ochrony mienia w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym może zostać wprowadzony szczególny nadzór nad pomieszczeniami placówki albo ośrodka lub terenem wokół placówki albo ośrodka w postaci środków technicznych umożliwiających rejestrację obrazu (monitoring).

W art. 121b ust. 1 został wymieniony katalog przesłanek. Elementem dokonywanej oceny powinna być diagnoza potrzeb i celowości wprowadzenia wideo nadzoru oraz prognoza jego skuteczności jako alternatywy do podejmowanych innych działań zapewniających bezpieczeństwo.

***Kto podejmuje decyzje o wprowadzeniu monitoringu?***

Na podstawie oceny adekwatności jego wprowadzenia jako metody zapewnienia bezpieczeństwa wychowankom i pracownikom oraz ochrony mienia monitoring może zostać wprowadzony przez dyrektora:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej - w uzgodnieniu odpowiednio ze starostą albo kierownikiem podmiotu, któremu powiat zlecił prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej - w uzgodnieniu odpowiednio z marszałkiem województwa albo kierownikiem podmiotu, któremu samorząd województwa zlecił prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego - w uzgodnieniu odpowiednio z marszałkiem województwa albo kierownikiem podmiotu, któremu samorząd województwa zlecił prowadzenie interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

***Absolutne wyłączenie z monitoringu:***

- wykonywania pracy przez pracowników placówki lub ośrodka,
- pokoi mieszkalnych dzieci,
- pomieszczeń, w których odbywają się zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze,
- pomieszczeń, w których dzieciom jest udzielana pomoc psychologiczno-pedagogiczna,
- pomieszczeń przeznaczonych do odpoczynku i rekreacji dzieci lub osób zatrudnionych,
- pomieszczeń sanitarno-higienicznych,
- gabinetu profilaktyki zdrowotnej,
- szatni i przebieralni.

**Co mogą zawierać nagrania?** Obraz pochodzący z budynku placówek, ośrodków oraz wokół zawierający dane osobowe dzieci, osób zatrudnionych i innych osób, które w wyniku tych nagrań można zidentyfikować.

**Jak długo można przechowywać nagrania?**

- co do zasady przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia nagrania,
- w przypadku gdy dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektor regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektor interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego powziął wiadomość, że nagrania obrazu mogą stanowić dowód w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów prawa, termin ulega przedłużeniu do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Nagrania te są przekazywane właściwemu organowi prowadzącemu postępowanie. Po upływie okresów, o których wyżej uzyskane w wyniku monitoringu nagrania obrazu zawierające dane osobowe dzieci, osób zatrudnionych i innych osób, które w wyniku tych nagrań można zidentyfikować, podlegają zniszczeniu, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej.

**14. Opiekun usamodzielnienia - rozszerzenie katalogu osób, które mogą pełnić tę rolę.**

Opiekunem usamodzielnienia może być:

- osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka,
- koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie,
- osoba będąca w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem,
- pracownik organizacji pozarządowej w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub
- inna osoba wyznaczona przez tę organizację do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia, lub
- inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

**15. Doprecyzowano obowiązek organu art. 140 ust. 1 - z urzędu wydaje się decyzję o zawieszeniu pomocy dla osób usamodzielnianych, w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywa w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej na zasadach określonych w art. 37 ust. 4-6, pomoc, o której mowa w art. 140 ust. 1, ulega zawieszeniu do dnia opuszczenia odpowiednio rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo- terapeutycznej.**

Seminarium jest finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

## 16. Wprowadzenie zasadniczych ograniczeń w tworzeniu nowych placówek

Bardzo istotną zmianą jest wprowadzenie w art. 106 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zasadniczych ograniczeń w tworzeniu nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz specjalistyczno-terapeutycznego oraz wprowadzenie uznania administracyjnego wojewody w zakresie wydawania zezwoleń. Przepis ten stanowi m.in., że **placówki takie mogą być tworzone tylko w przypadku, gdy utworzenie nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub przekształcenie istniejącej placówki opiekuńczo-wychowawczej nie spowoduje zwiększenia liczby miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie danego powiatu albo jest to umotywowane szczególnymi potrzebami lokalnymi. W tej drugiej jednak sytuacji podmiot występujący o zezwolenie musi przedstawić uzyskaną wcześniej opinię Rzecznika Praw Dziecka o zasadności utworzenia takiej placówki. Konsekwencją tej zmiany jest zmiana w ustawie z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka.**

Dodatkowo wprowadzono rozwiązanie, że wojewoda, wydając zezwolenie na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie będzie zobligowany do wydania zezwolenia każdemu podmiotowi, który o nie wystąpi, jeżeli tylko spełnione zostaną przesłanki formalne (obecnie powiat może zawniekskować o utworzenie dowolnej liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych, a wojewoda, jeżeli będą spełnione warunki formalne, musi wydać zezwolenie). Wojewoda, wydając zezwolenie, będzie obowiązany kierować się dobrem dziecka oraz przesłankami wskazującymi na brak możliwości zapewnienia dzieciom rodzinnej pieczy zastępczej, mimo podejmowanych działań na rzecz pozyskania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej. Rozwiązanie takie wpisuje się także w element kontroli wojewody nad procesem odchodzenia od instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Doprecyzowano także, że w zezwoleniu wojewoda określa liczbę miejsc w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w tym liczbę miejsc przewidzianych dla każdego typu placówki – w przypadku placówki opiekuńczo-wychowawczej łączącej zadania na podstawie art. 101 ust. 3 ustawy.

## 17. Zmiany w zakresie długości okresu osobistej styczości w przypadku adopcji

**Międzynarodowych** - okres minimum 14 dni obligatoryjnej styczości jako minimalne i konieczne zabezpieczenie dobra dziecka. Indywidualnie, sąd ma uprawnienie do wyznaczenia dłuższego okresu osobistej styczości.

## 18. Zmiany w zakresie standaryzacji prowadzenia procedur przysposobienia przez ośrodki adopcyjne.

- 1) Dostępność do OA poprzez zmiany godzin pracy ośrodka adopcyjnego. Zgodnie z art. 157 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej doprecyzowano godziny pracy ośrodka adopcyjnego, które powinny uwzględniać konieczność świadczenia

Seminarium jest finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

usług również w godzinach popołudniowych, co najmniej raz tygodniu, lub w co najmniej jedną sobotę w miesiącu. Zmiana ta ma na celu przede wszystkim ułatwienie dostępu do usług świadczonych przez ośrodek adopcyjny osobom, które z tych usług chciałyby skorzystać. Realizacja tego przepisu możliwa będzie przez wprowadzenie zmian w rozkładach czasu pracy.

- 2) nowe kwalifikacje- co najmniej roczne doświadczenie w pracy z dzieckiem lub rodziną. Aktualnie wymogiem tym jest posiadanie co najmniej rocznego stażu pracy z dziećmi w instytucjach, których zakres działania obejmuje opiekę nad dzieckiem lub pracę z rodziną.
- 3) Rozszerzono katalog danych dostępnych dla pracowników OA dotyczących kandydatów, dzieci, rodzeństwa dzieci, rodziców biologicznych, danych z orzeczenia sądu
- 4) Zobowiązano OA do stałego monitorowania sytuacji dzieci - terminy dokonywania aktualizacji są zbieżne z terminami obowiązującymi przy ocenie sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, tj. **nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku** dzieci w wieku poniżej 3. roku życia, a w przypadku dzieci w wieku powyżej 3. roku życia – nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Może żądać w tym celu od organizatorów pieczy i placówek dokumentacji dziecka.
- 5) Przyznano OA odpowiedzialnemu za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego prawo do żądania uzupełnienia lub aktualizacji opinii, o których mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1–5 ustawy.
- 6) Zobowiązano ośrodek adopcyjny kwalifikujący dziecko do przysposobienia krajowego, do poinformowania za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego, który kwalifikował do przysposobienia rodzinę, która wcześniej przysposobiła brata albo siostrę tego dziecka

#### 19. **Zmiany wprowadzające obowiązek wydawania wstępnej oceny o kandydatach do przysposobienia dziecka oraz opinii kwalifikacyjnej pisemnie**

Wstępna ocena oraz opinia kwalifikacyjna kandydatów mają być sporządzane w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 155a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. System będzie umożliwiał wydruk wszystkich dokumentów z systemu. Po podpisaniu ich dokumenty te będą mogły być traktowane jako oryginalne.

#### 20. **Zmiany w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym oraz postępowania cywilnego – kierowanie do pieczy, dostęp do danych z rejestru**

System ten będzie miał charakter pomocniczy dla sądów. Należy jednak wskazać, że zakres danych przetwarzanych w systemie jest bardzo szeroki, m.in. właśnie po to, aby dostarczyć sądom jak najbardziej szczegółowych informacji na temat rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Dodatkowo zgodnie z art. 5792 § 2 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz.1360) w przypadku

Seminarium jest finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego. Usługa jest wykonywana w ramach zadań realizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

konieczności uzyskania przez sąd informacji o kandydacie zakwalifikowanym do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydacie zakwalifikowanym do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodzinie zastępczej lub prowadzącym rodzinny dom dziecka innych niż zawarte w rejestrze, o którym mowa w art. 38d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, sąd może wystąpić o informacje odpowiednio do właściwego ośrodka pomocy społecznej lub organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Dziękuję bardzo

Materiały źródłowe:

- 1) Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. Z 2022 r., poz. 2140)
- 2) Uzasadnienie do zmiany ustawy